

Správa a řízení území státu za války

Plukovník Josef Mikulec

Hlavním cílem soudobé války, zejména jejího počátečního období, bude snaha zničit strategické zbraně nepřítele, podlomit jeho ekonomiku a narušit řízení země. To znamená, že válčící státy, které disponují atomovými strategickými prostředky, soustředí úsilí na objekty v zázemí. K dosažení těchto cílů budou obě strany používat jaderné nálože o největší kilotonáži.

Význam správy území státu podtrhuje pravděpodobný vznik války, který může být okamžitý, bez předchozího období zvyšování napětí a který nedává možnost uskutečňovat nutná opatření k řízení teritoria teprve před vznikem nepřátelství. Činitel času zde vystupuje do popředí a nutí nás brát jej v úvahu v jeho záporném smyslu.

Soudobý ozbrojený zápas — nehledě na rozhodující význam jaderných raketových zbraní — se bez masových armád neobejde. Žádný, ani ten nejbohatší stát si však nemůže dovolit mít v míru armádu na válečných počtech. To znamená, že část armády je nutné i přes vědomí obtížnosti úkolu v soudobých podmínkách zmobilizovat. Mobilizace dokončovaná po prvním hromadném úderu nepřítele bude velmi obtížná a bez dobře připraveného vojenského územního aparátu neuskutečnitelná.

Obdobná situace bude i v oblasti zabezpečení dopravy, zejména vojenského materiálu, ale i operačních přesunů po narušených komunikacích.

Složitost situace podtrhuje dále rozsáhlé použití výsadků nepřítelem, zejména určených k dezorientaci zázemí a k ničení raketových zbraní.

Rovněž vznik rozsáhlých radiačních zón, jednorázový výskyt ohromného množství raněných, možnost použití biologických prostředků nepřítelem a vznik infekčních nemocí na rozsáhlém území, celkové zpuštění teritoria účinky jaderných zbraní i faktor psychologický potvrzují, že problém cílevědomé organizace teritoria, chápaný ve smyslu potřeb obyvatelstva i ozbrojených sil se podstatně zvětšuje a svými nároky si vynucuje stejnou pozornost jako ozbrojené síly na bojišti.

Dříve než vysvětlím názor na organizaci vojenských teritoriálních orgánů, shrnu jejich hlavní úkoly. Jsou to:

- zabezpečení mobilizace ozbrojených sil a evidence vojenských osob v záloze,
- rychlé zjištění následků hromadného atomového úderu na území státu, jejich vyhodnocení a opatření k zabezpečení nejdůležitějších úkolů mobilizačního rozvinování ozbrojených sil,
- evidence a správa všech vojenských materiálových, technických a zdravotnických zdrojů a prostředků, jejich obhospodařování a přisun bojujícím vojskům,

— organizace všestranného zabezpečení vojsk působících dočasně nebo trvale na teritoriu,

— organizace a řízení vojenské dopravy včetně zabezpečení vojsk přesunu-
jících se do operační sestavy polních svazů,

— ničení nepřátelských výsadek,

— pomoc v plnění úkolů civilním organizacím a složkám.

Závažnost uvedených hlavních úkolů a zejména podmínky za jakých je bude nutné plnit, zvyšují nároky na organizaci a přípravu vojenských teritoriálních orgánů.

Základ celé organizace musí být připraven již v míru a za války může být jenom zesílen a doplněn. Požadavek reálnosti nepřipouští možnost vytvářet, stmelovat a seznamovat s úkoly nové pracovní celky v podmínkách, kdy na ně budou kladeny největší nároky, tj. bezprostředně po napadení nepřítelem jadernými zbraněmi. Charakter úkolů orgánů teritoria je takový, že jejich množství a kvalita je nejvyšší právě při vzniku ozbrojeného konfliktu. Je tedy nelogické teritoriální orgány postupně organizovat a zesilovat v průběhu prvních týdnů války, když nejsložitější a nejrozsáhlejší úkoly by měly a musí být již splněny. Není udržitelný názor, že zejména řídicí složky teritoria by se mohly vyčleňovat z jiných mírových velitelství, tedy reorganizací. Odporuje to charakteru soudobé války a vytváří přímé nebezpečí ohrožení úkolů, které mají zásadní význam pro úspěch počátečního období.

Nepřátelské soudobé prostředky ozbrojeného zápasu zasáhnou nejen vojska, ale — a to záměrně — i civilní obyvatelstvo. Hlavním úkolem armády, která nedisponuje strategickými jadernými zbraněmi, bude pozemní boj s cílem zničit zejména taktickými a operačními jadernými zbraněmi pozemního vojska a taktické letectvo nepřítele a s využitím úderů strategických atomových zbraní obsadit jeho území.

Vojska PVOS budou mít za úkol odrazit 1. hromadný úder nepřítele a dále zabezpečit vzdušný prostor nad územím státu.

Není v silách jenom armády, aby bez pomoci jiných složek splnila zejména v počátečním období války úkoly spojené se zabezpečením úkolů na teritoriu.

Proto se snaží všechny soudobé armády vybudovat k tomu účelu zvláštní ozbrojené sbory.

V našich podmínkách jsou to vojska civilní obrany, která jsou významnou složkou v zabezpečení úkolů na území státu. Úzká součinnost s nimi je podmínkou úspěšné činnosti vojenských teritoriálních orgánů.

Stejně tak je nutná úzká, domluvená a všestranně již v míru připravená součinnost s civilními organizacemi, které se budou podílet na zabezpečení teritoria.

Prostředky soudobého ozbrojeného zápasu a z nich právě ty nejúčinnější jsou speciálně vytvářeny k působení nikoli na vojska, nýbrž na teritorium protivníka. To bude na určitou dobu znamenat narušení možnosti centrálního řízení nižších stupňů teritoriální správy. Takové situaci můžeme čelit pouze vědomým zvýšením samostatnosti v jejich činnosti. Činnost podřízených teritoriálních orgánů je nutné již v míru připravovat tak, aby byly schopny své úkoly splnit i bez vlivu nadřízených velitelství a složek. Všeobecně je třeba přehodnotit snahu již v míru všechno napláňovat do nejmenších podrobností a přitom splnění každého úkonu podmínit schválením nadřízeného orgánu. Účinnější je činnost podřízených teri-

torialních orgánů pečlivě připravit a všestranně zabezpečit, ale přitom dbát na jasnou koncepci jejich činnosti, nesvazovat tvůrčí iniciativu podřízených, vybavit je dostatečnou pravomocí (a také prostředky) k tomu, aby i při narušeném velení mohly úkoly ve svém okruhu působnosti splnit. Zejména na vyšších stupních je nutné vyčlenit již v míru síly a prostředky pro potřebu teritoria a tím umožnit reálně plánovat jejich použití.

Názory na organizaci a vojenskou správu teritoria za války jsou kromě obecných úvah podmíněny i konkrétními činiteli, kterými mohou být geografické podmínky, rozvoj národního hospodářství nejen státu jako celku, ale i jednotlivých oblastí, morálně politická jednota obyvatelstva, jeho kulturní vyspělost a celá řada jiných.

Nejvýznamnějším činitelem je postoj celého národa k otázce budoucí možné války, zejména chápání jejich cílů. XII. sjezd KSČ zhodnotil současný stav této otázky tím, že vytyčil úkol, aby se obrana socialistického státu stala záležitostí všelidovou a v nových stanovách strany uložil všem komunistům pečovat o zvýšení obranyschopnosti země. Tím sjezd v programové a organizační jednotě vytvořil základní podmínku i pro úspěšné řešení otázky řízení a správy teritoria. Jde skutečně o to, abychom přijali správná organizační opatření a tím splnili závažný úkol, který může podstatně ovlivnit činnost ozbrojených sil zejména v rozhodující fázi budoucí možné války — v jeho počátečním období.